

Εισαγωγή στη Σχεδίαση Συστημάτων VLSI

6^η εργαστηριακή άσκηση

Α' Ενότητα : Ολοκληρωμένα περιβάλλοντα σχεδίασης

Σε αυτή την ενότητα θα γίνει η σχεδίαση ενός σύνθετου κυκλώματος με χρήση ολοκληρωμένων εργαλείων που προσφέρουν τη δυνατότητα να εκφραστεί ένα κύκλωμα με διαφορετικές μορφές. Συγκεκριμένα, η ροή σχεδίασης ενός κυκλώματος που θα ακολουθηθεί είναι:

1. Κατασκευή σχηματικού διαγράμματος στο πρόγραμμα DSCH
2. Εξαγωγή κώδικα Verilog, όπως προκύπτει από την μετατροπή σε αρχείο.v του DSCH
3. Εισαγωγή κώδικα Verilog στο MICROWIND για την υλοποίηση του layout.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Στο πρόγραμμα DSCH λόγω κάποιου σφάλματος στο πρόγραμμα στην μεταφορά των πολυπλεκτών 2:1 η είσοδος ελέγχου είναι σαν να έχει αναστραφεί, οπότε η σειρά που θα εκτελεστούν οι πράξεις δεν θα είναι αυτή που αντιστοιχίζεται στην εκφώνηση, αλλά θα είναι πρόσθεση, αφαίρεση, AND και XOR

Ερώτηση 1:

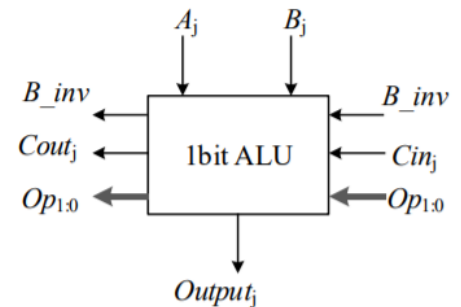
Σε αυτό το ερώτημα θα υλοποιηθεί η αριθμητική και λογική μονάδα των τριών bit που εκτελεί τις πράξεις λογικό XOR, λογικό AND, αφαίρεση και πρόσθεση.

Η μονάδα αυτή επιλέγει κάθε φορά ποια πράξη θα εκτελεστεί με βάση τον 2-bit κωδικό Op[1:0] με βάση την παρακάτω αντιστοίχιση πράξεων-Op :

Operation	Op ₀	Op ₁
XOR	0	0
AND	0	1
Αφαίρεση	1	0
Πρόσθεση	1	1

Αρχικά, θα σχεδιαστεί η μονάδα στο πρόγραμμα DSCH. Για να γίνει αυτό χρειάστηκε η κατασκευή μια μονάδα-κύτταρο που θα χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή της 3-bit μονάδας. Η σχηματική απεικόνιση αυτής της μονάδας φαίνεται παρακάτω.

Στο διπλανό σχήμα, όλα τα σήματα είναι 1-bit εκτός από το $Op[1:0]$, που είναι δύο bit. Σαν εισόδους δέχεται τα A_j , B_j και παράγει το $output_j$ και έχει ως εισόδους ελέγχου το κρατούμενο εισόδου Cin_j , με την αντίστοιχη έξοδο του $Cout_j$, και τα $B\_invertse$ και Op που βγαίνουν στην έξοδο χωρίς καμία αλλοίωση.

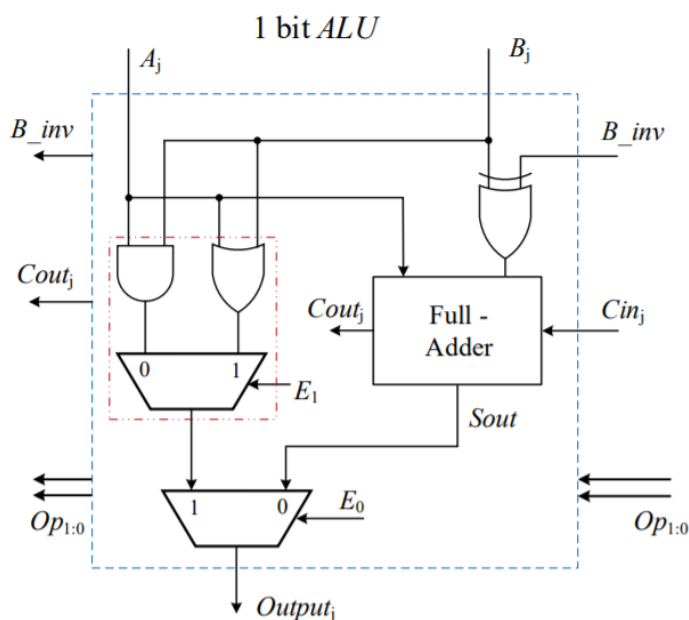

Στο παρακάτω σχήμα, έχουμε μια πύλη AND και μια πύλη XOR, που εισέρχονται σε έναν πολυπλέκτη, ο οποίος αποφασίζει αν θα λειτουργήσει η πράξη AND ή XOR. Η πρόσθεση και η αφαίρεση υλοποιείται από τον Full Adder και μια πύλη XOR, με την οποία επιτρέπεται η ελεγχόμενη αντιστροφή της εισόδου B .

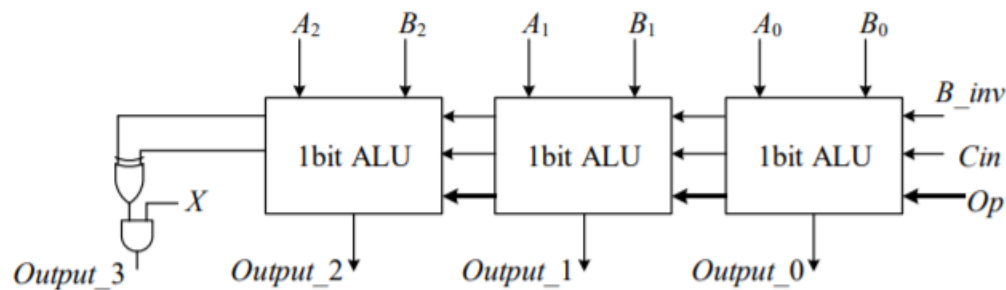
- Όταν έχω $A+B$, το B περνάει αυτούσιο στον F-A.
- Όταν έχω $A-B$, το B αναστρέφεται και μετά εισέρχεται στον F-A.

Στην κυκλωματική υλοποίηση, χρησιμοποιείται και ένας ακόμη πολυπλέκτης, ο οποίος επιλέγει αν θα πάρει τις λογικές πράξεις ή τις αριθμητικές πράξεις, με βάση το $Op[1:0]$ που αντιστοιχίζει τις πράξεις σε τιμές δυαδικού συστήματος. Συγκεκριμένα,

- Όταν το Op είναι 1 τότε επιλέγει να ενεργοποιηθεί το σήμα E_0 , δηλαδή θα επιλεχθούν οι λογικές πράξεις.
- Όταν το Op είναι 0 τότε επιλέγει να ενεργοποιηθεί το σήμα E_1 , δηλαδή θα επιλεχθεί είτε η πράξη AND είτε η πράξη XOR.

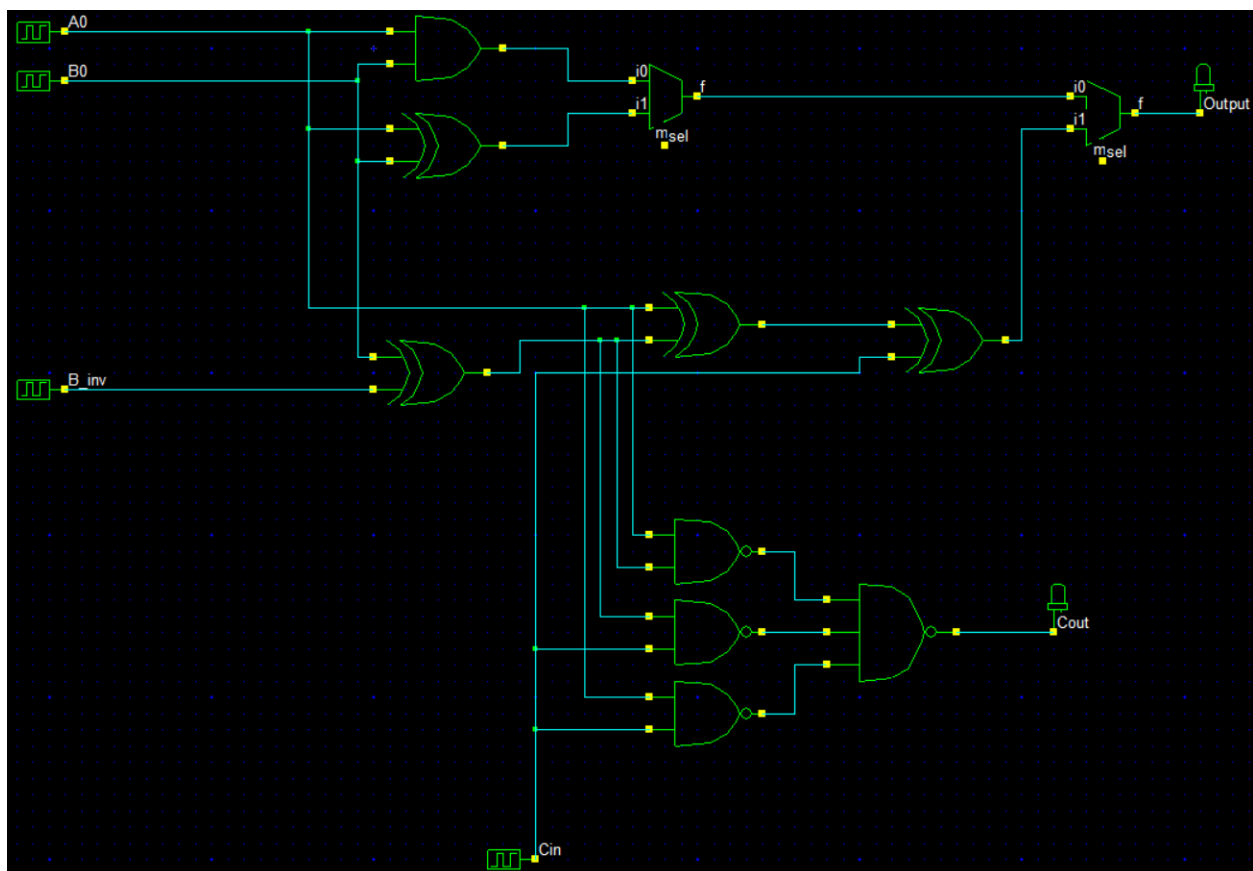

Για την κατασκευή της 3-bit ALU μονάδας, όπως φαίνεται στο παρακάτω κύκλωμα, έχουν χρησιμοποιηθεί 3 μονάδες-κύτταρα 1-bit ALU, με το B_inverse να εξαρτάται από το Op και οι εξόδοι της μιας μονάδας να αποτελούν είσοδοι της επόμενης.

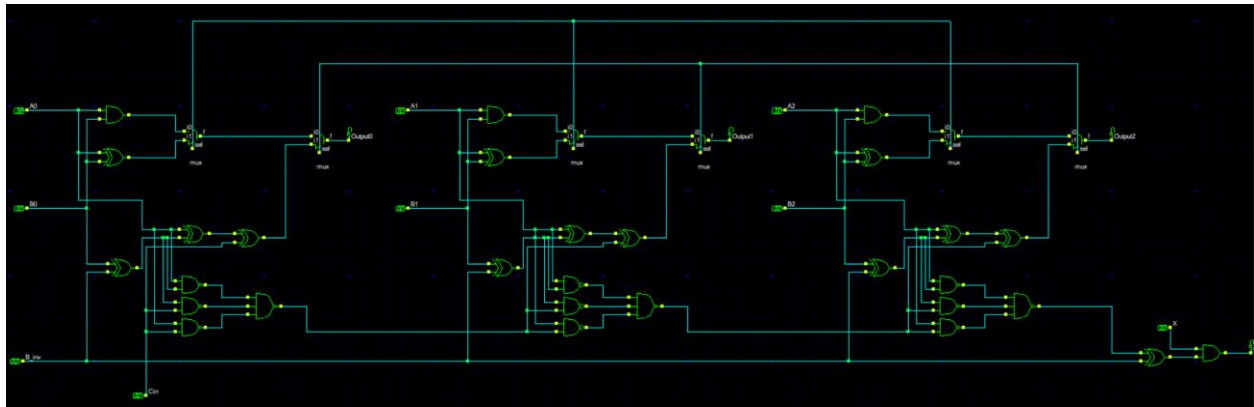

Κυκλωματική Διάταξη :

Ακολουθώντας την παραπάνω διαδικασία, πρώτα κατασκευάστηκε η 1-bit ALU, όπως φαίνεται στην ακόλουθη κυκλωματική διάταξη στο DSCH.

Αυτή η υλοποίηση της 1-bit ALU, χρησιμοποιήθηκε σαν κύτταρο για την υλοποίηση της 3-bit ALU. Συγκεκριμένα, συνδέθηκαν τρεις 1-bit ALU στη σειρά με τις εξόδους της πρώτης να αποτελούν της εισόδους της δεύτερης κτλ. Με αυτό τον τρόπο προέκυψε η ακόλουθη κυκλωματική διάταξη της 3-bit ALU στο DSCH.

Από αυτή την κυκλωματική διάταξη, βγήκε ο παρακάτω κώδικας Verilog με την εντολή Make Verilog File.

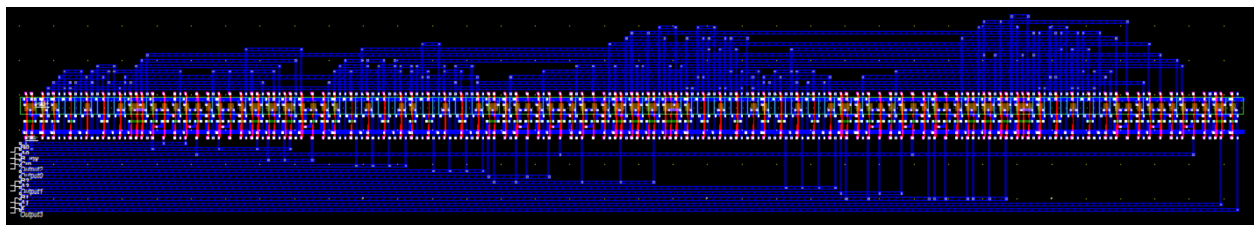
```

Verilog, Hierarchy and Netlist
Verilog | Hierarchy | Netlist | Critical path | Information
// DSCH 3.5
// 20/1/2021 7:28:11 μμ
// D:\NTUA\MAΘHΜATA\7ο Εξάμηνο\VLSI\εργαστηριακές ασκήσ

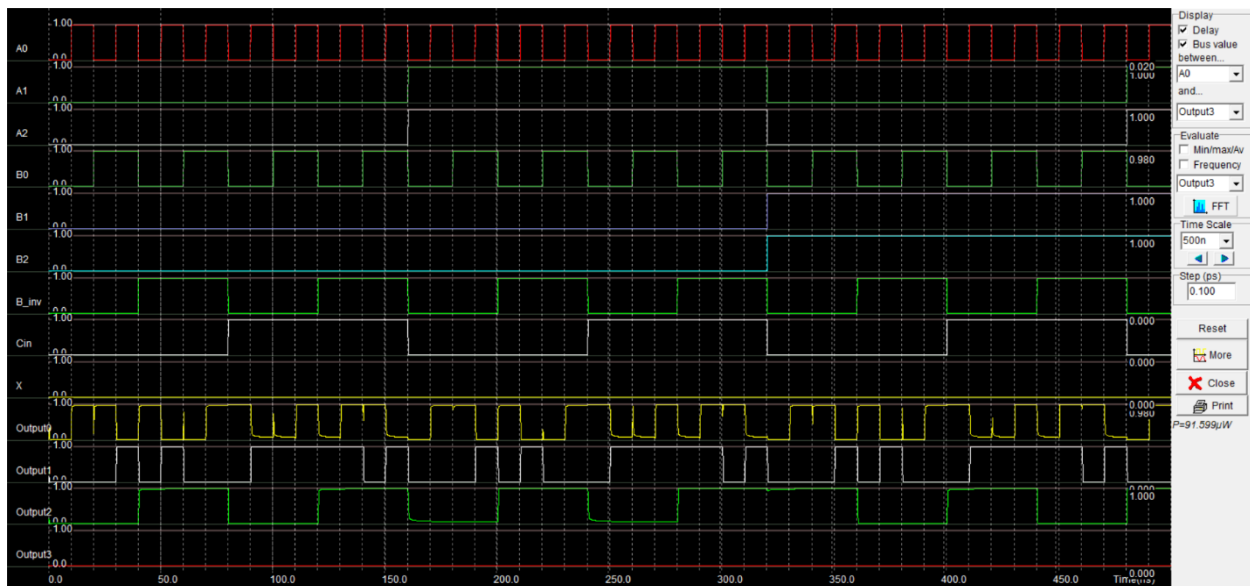
module 3bitALU( A0,B0,B_inv,Cin,A2,B2,A1,B1,
X,Output0,Output1,Output2,Output3);
input A0,B0,B_inv,Cin,A2,B2,A1,B1;
input X;
output Output0,Output1,Output2,Output3;
wire w4,w5,w6,w7,w8,w9,w10,w11;
wire w13,w14,w16,w17,w18,w19,w24,w25;
wire w26,w27,w28,w29,w30,w31,w32,w33;
wire w34,w38,w39,w40,w41,w42,w43,w44;
wire ;
and # (3) and2_1(w4,B0,A0);
mux # (1) mux_2(w7,w4,w5,w6);
nand # (3) nand3_3(w11,w8,w9,w10);
xor # (3) xor2_4(w5,A0,B0);
xor # (4) xor2_5(w13,B0,B_inv);
xor # (3) xor2_6(w14,A0,w13);
nand # (2) nand2_7(w6,w13,A0);
nand # (2) nand2_8(w9,Cin,w13);
nand # (2) nand2_9(w10,Cin,A0);
xor # (3) xor2_10(w16,w14,Cin);
mux # (1) mux_11(Output2,w17,w18,w19);
mux # (1) mux_12(Output0,w7,w16,w19);
and # (3) and2_13(w24,B2,A2);
xor # (3) xor2_14(w25,A2,B2);
xor # (4) xor2_15(w26,B2,B_inv);
xor # (3) xor2_16(w27,A2,w26);
nand # (2) nand2_17(w28,w26,A2);
nand # (2) nand2_18(w30,w29,w26);
nand # (2) nand2_19(w31,w29,A2);
nand # (2) nand3_20(w32,w28,w30,w31);

```

Αυτό το αρχείο κώδικα χρησιμοποιήθηκε στο MICROWIND, όπου και έδωσε την ακόλουθη κυκλωματική διάταξη για την 3-bit ALU μονάδα.

Γραφική Παράσταση:

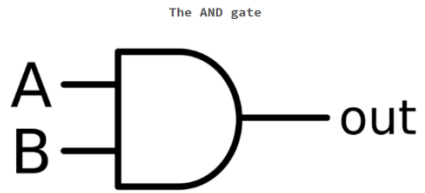

Από την παραπάνω γραφική παράσταση φαίνεται η σωστή λειτουργία της μονάδας αφού για $Op=[11]$ η μονάδα λειτουργεί σαν πύλη XOR, όπου η έξοδος είναι 1 όταν και οι δύο εισοδοί είναι διαφορετικοί, για $Op=[10]$ η μονάδα λειτουργεί σαν πύλη AND, όπου η έξοδος είναι 1 μόνο όταν και οι δύο ισούνται με τη μονάδα, για $Op=[01]$ η μονάδα λειτουργεί σαν πρόσθεση και για $Op=[00]$ η μονάδα λειτουργεί σαν αφαίρεση.

B' Ενότητα : Μελέτη Κατανάλωσης Ισχύος σε κυκλώματα CMOS - VLSI

Σε αυτό το μέρος της άσκησης θα εργαστούμε πάνω στην πύλη AND και θα μελετηθούν κάποιες μεταβολές που υφίσταται η ισχύς ανάλογα με διάφορες μεταβολές στις κυματομορφές εισόδου και ανάλογα με διάφορες τιμές χωρητικότητας φορτίου εξόδου.

Η πύλη AND αθροίζει λογικά τις εισόδους της και στην έξοδο βγάζει 1 μόνο όταν και οι δύο κυματομορφές εισόδου είναι 1.

Πίνακας αληθείας AND:

A	B	OUT
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

Ερώτηση 1:

Για την κατασκευή της πύλης AND στο MICROWIND χρησιμοποιήθηκε το ακόλουθο αρχείο Verilog κώδικα.

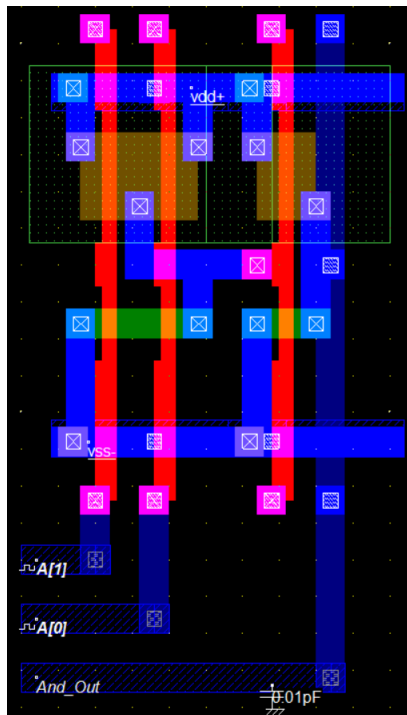
```

module And(A[1],A[0],And_Out);
input A[1],A[0];
output And_Out;
wire;
and #(18) and2_1(And_Out,A[1],A[0]);
endmodule

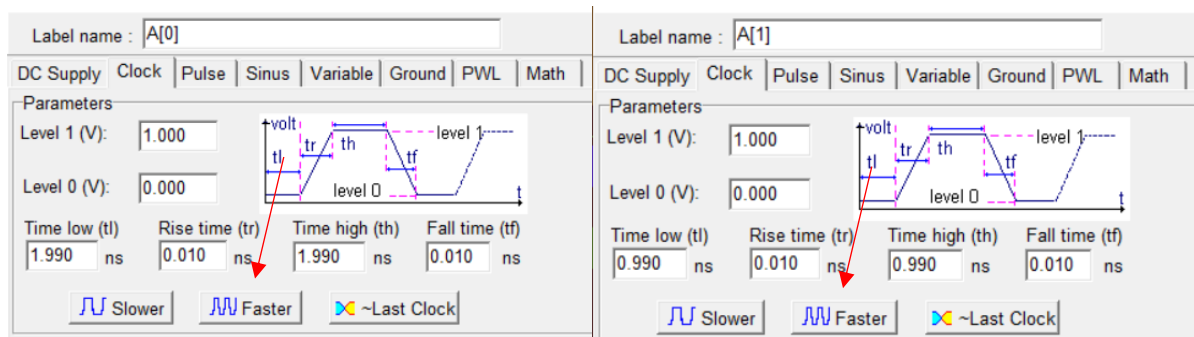
//Simulation parameters in Verilog Format
always
#200 A[1]=~A[1];
#400 A[0]=~A[0]
  
```

Με compile του παραπάνω κώδικα προέκυψε η παρακάτω κυκλωματική διάταξη στην οποία προστέθηκε ένα φορτίο χωρητικότητας $C = 0,01\text{pF}$.

Κυκλωματική διάταξη:

Η πρώτη προσομοίωση έτρεξε για την ονομαστική περίοδο εισόδων T ($A[0]=4\text{nsec}$, $A[1]=2\text{nsec}$) για διάρκεια (timescale) ίση με 20nsec .

Στις επόμενες προσομοιώσεις αυξήθηκε η συχνότητα των παλμοσειρών με χρήση της εντολής faster, που διπλασιάζει τη συχνότητα.

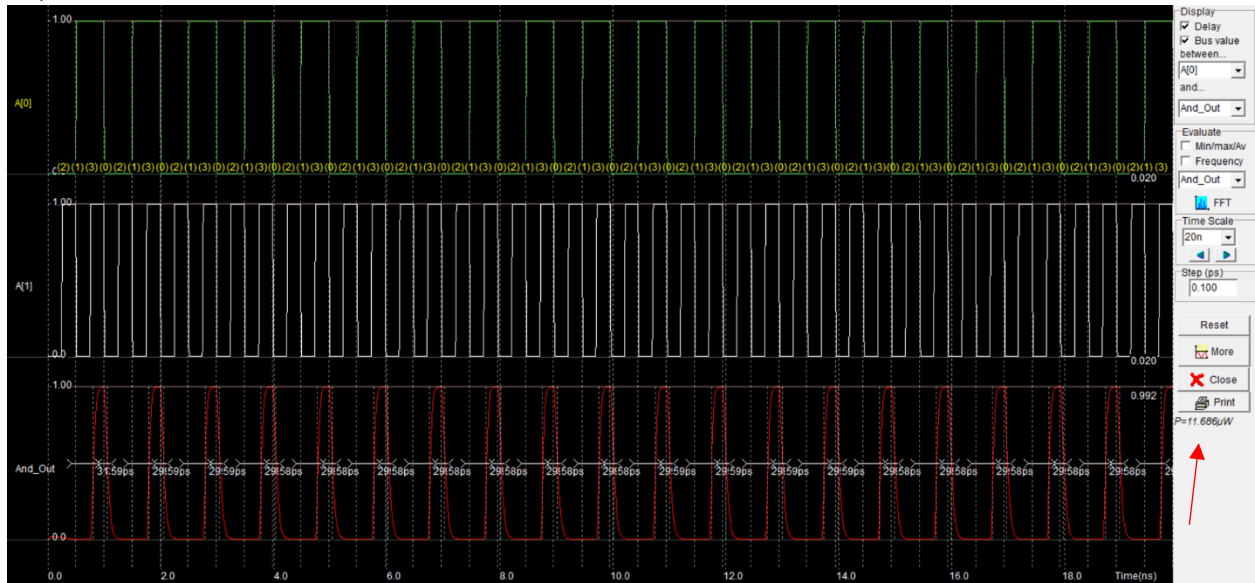
Η κατανάλωση δυναμικής ισχύος βρέθηκε από τις επιμέρους προσομοιώσεις εκεί που δείχνει το βελάκι στις παρακάτω εικόνες.

[illegible]

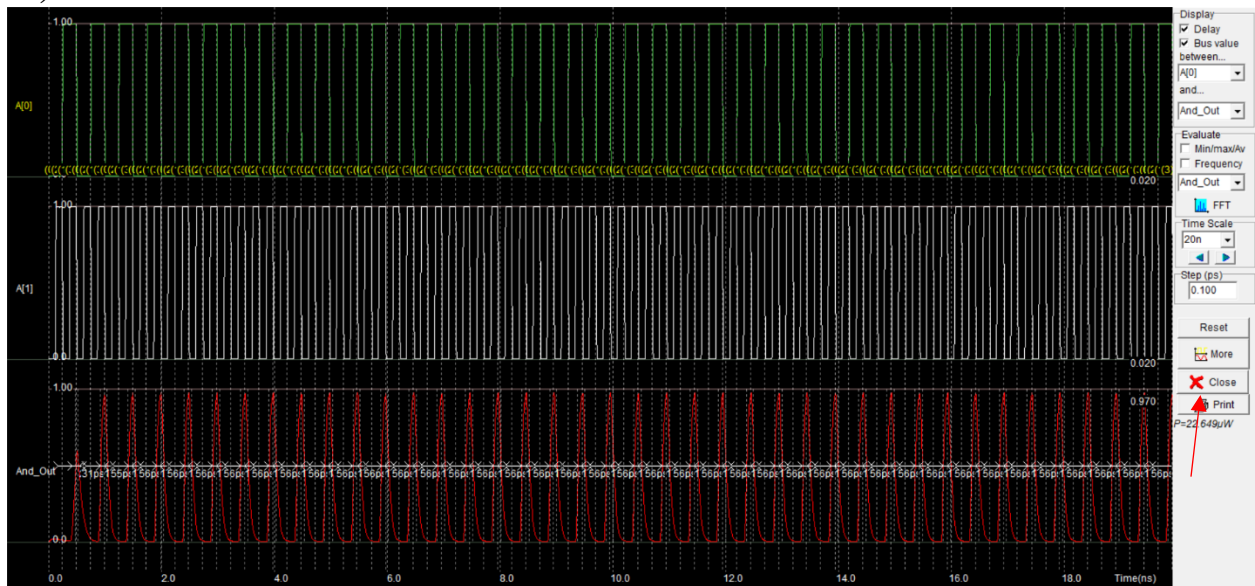
The screenshot displays a logic analyzer interface with three waveforms: A[0], A[1], and And_Out. The top waveform, A[0], is a high-frequency square wave. The middle waveform, A[1], is a lower-frequency square wave. The bottom waveform, And_Out, is the logical AND of A[0] and A[1], showing high values only when both A[0] and A[1] are high. The interface includes a control panel on the right with options for Delay, Bus value, and evaluation methods (Min/max/Av, Frequency). The bottom of the screen shows a time scale in nanoseconds (ns) from 0.0 to 18.0.

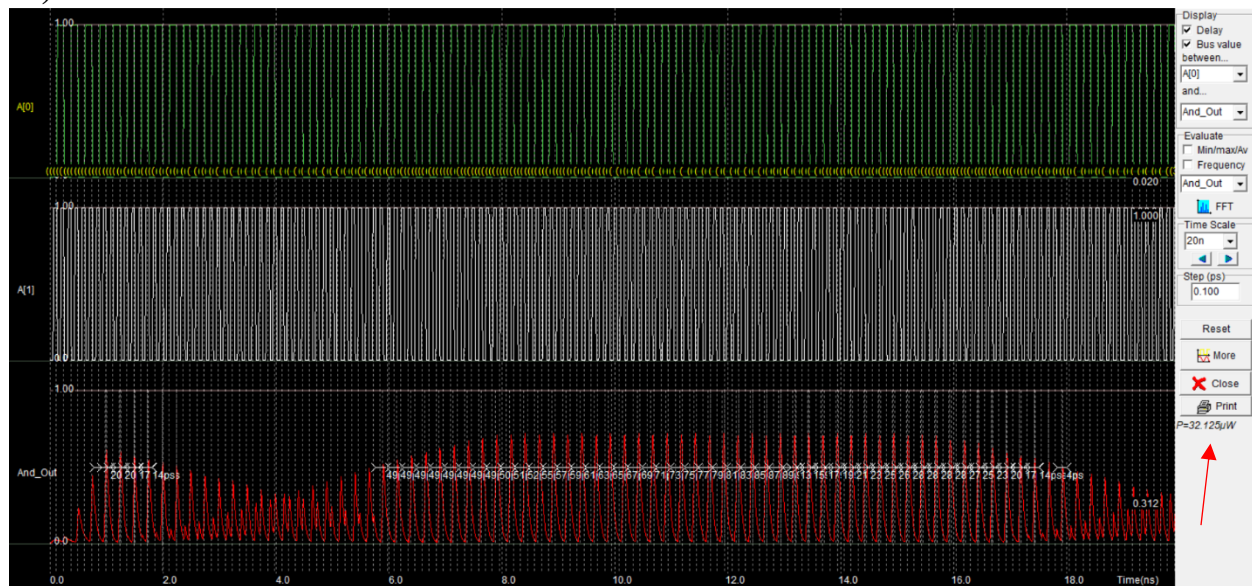
3ⁿ)

4ⁿ)

5^η)

Συγκεντρώνοντας τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας μεταβολής της ισχύος σε σχέση με την συχνότητα.

Προσομοιώσεις	Κατανάλωση δυναμικής ισχύος (μW)
1	2,965
2	5,873
3	11,686
4	22,649
5	32,125

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι όσο αυξάνεται η συχνότητα αυξάνεται και η κατανάλωση δυναμικής ισχύος. Αυτό επαληθεύεται και από τον ακόλουθο τύπο, στον οποίο φαίνεται η αναλογική σχέση μεταξύ $P_{dynamic} - f$:

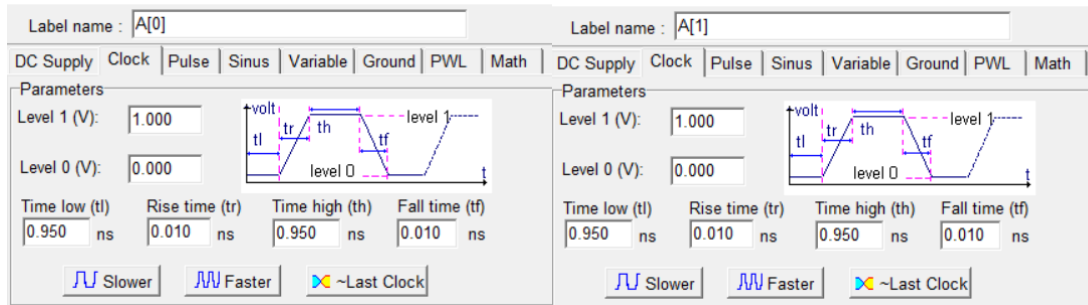
$$P_{dynamic} = P_{switching} + P_{short-circuit} , \text{ όπου}$$

$$P_{dynamic} = \alpha * C * V_{DD}^2 * f$$

Ερώτηση 2:

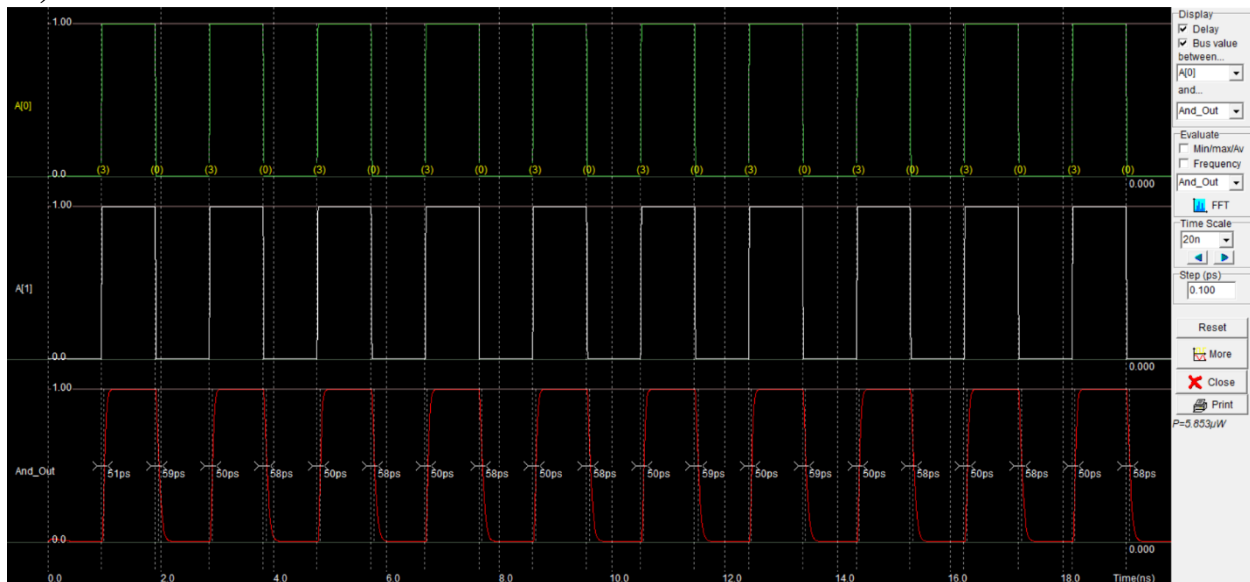
Σε αυτό το ερώτημα θα μελετηθεί η μεταβολή της κατανάλωσης δυναμικής ισχύος όταν μεταβάλλεται το rise time και το fall time κατά 0,01.

Η πρώτη προσομοίωση έτρεξε για τους χρόνους $t_l = 0.950\text{nsec}$ και $t_h = 0,950\text{nsec}$ για διάρκεια timescale ίση με 20nsec .

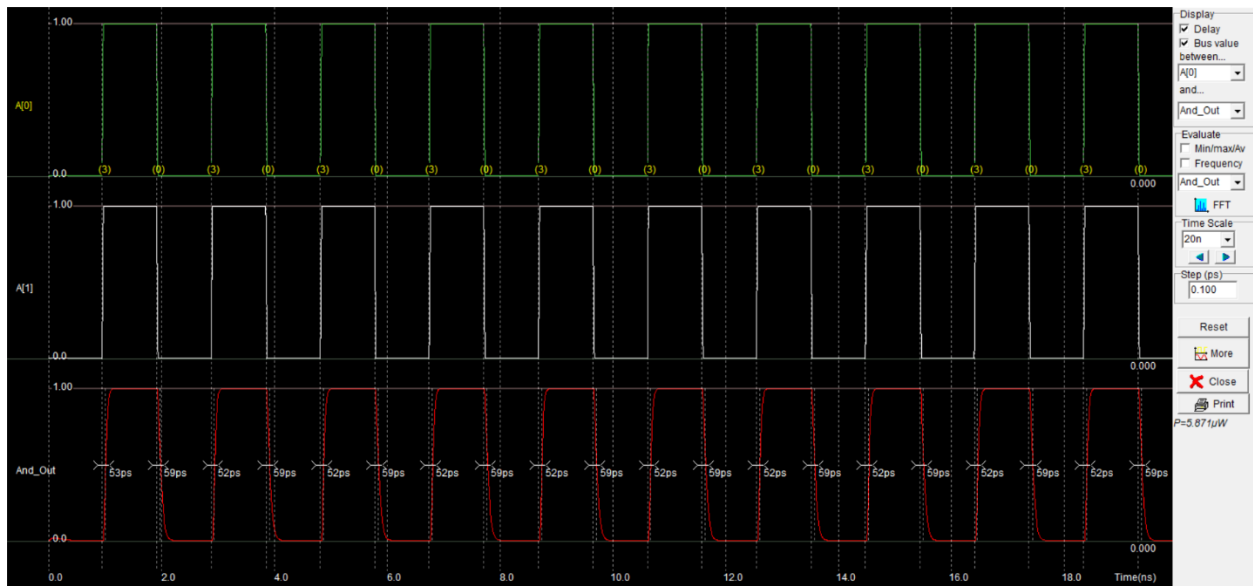

Στις επόμενες προσομοιώσεις αυξήθηκαν το rise time και το fall time κατά 0,01 και η κατανάλωση δυναμικής ισχύος βρέθηκε από τις επιμέρους προσομοιώσεις, στο γνωστό σημείο.

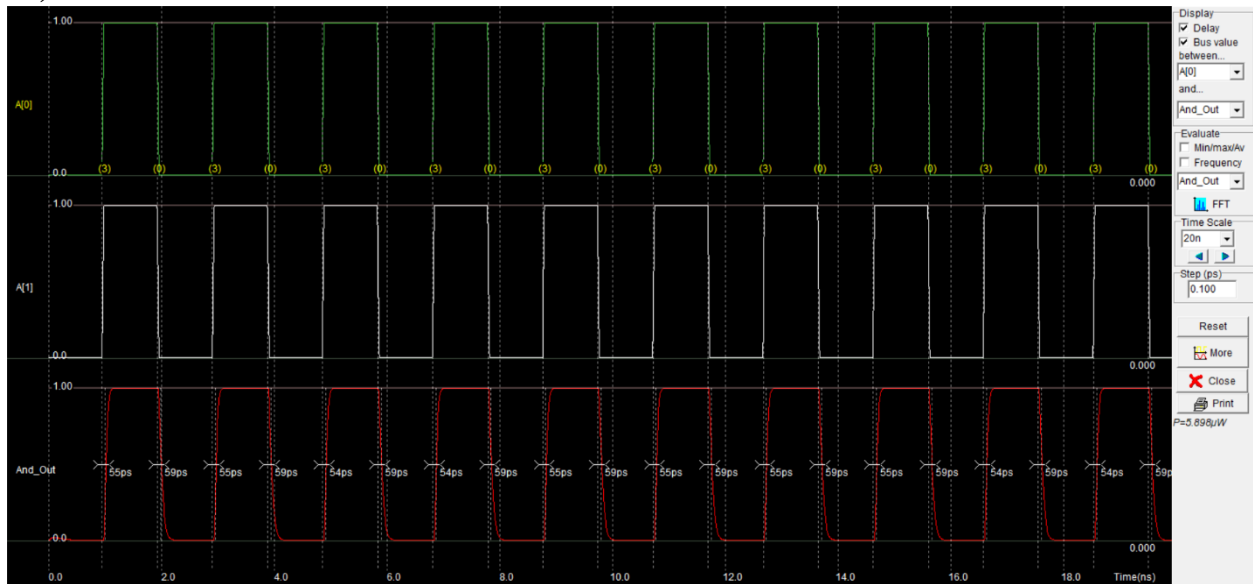
1^η)

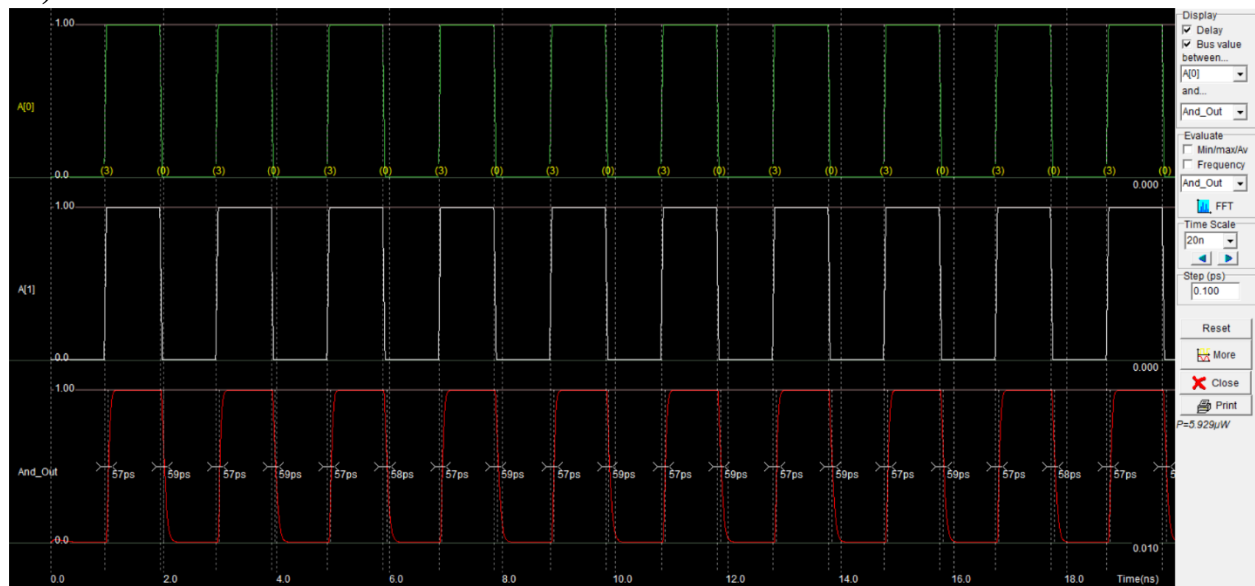
2^η)

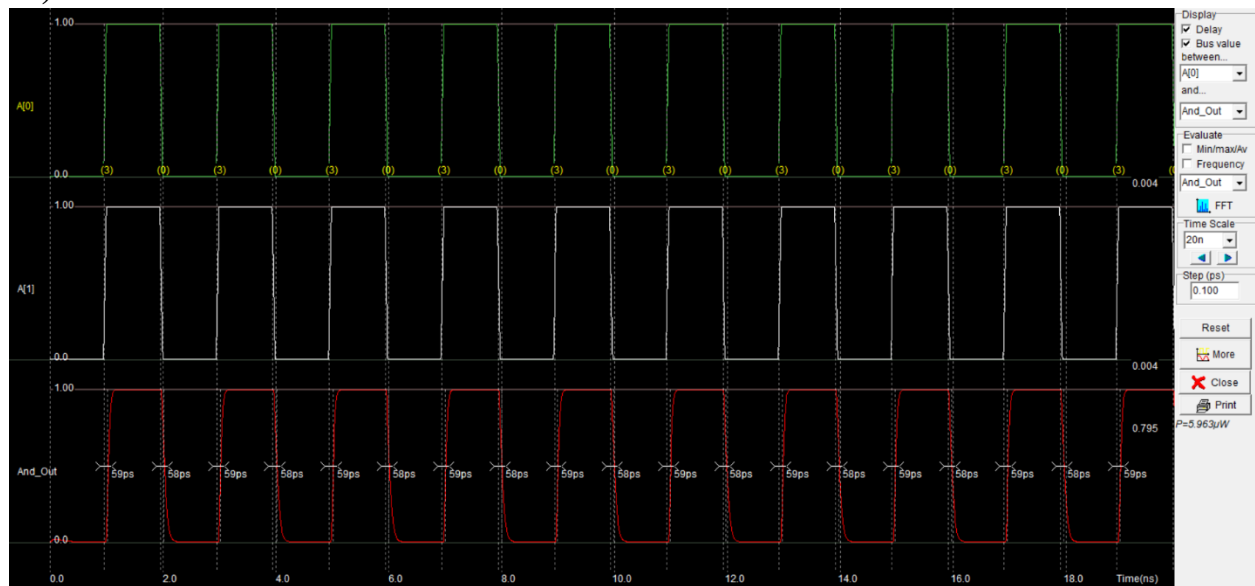
3ⁿ)

4^η)

5^η)

Συγκεντρώνοντας τα παραπάνω αποτελέσματα προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας μεταβολής της ισχύος σε σχέση με την συχνότητα.

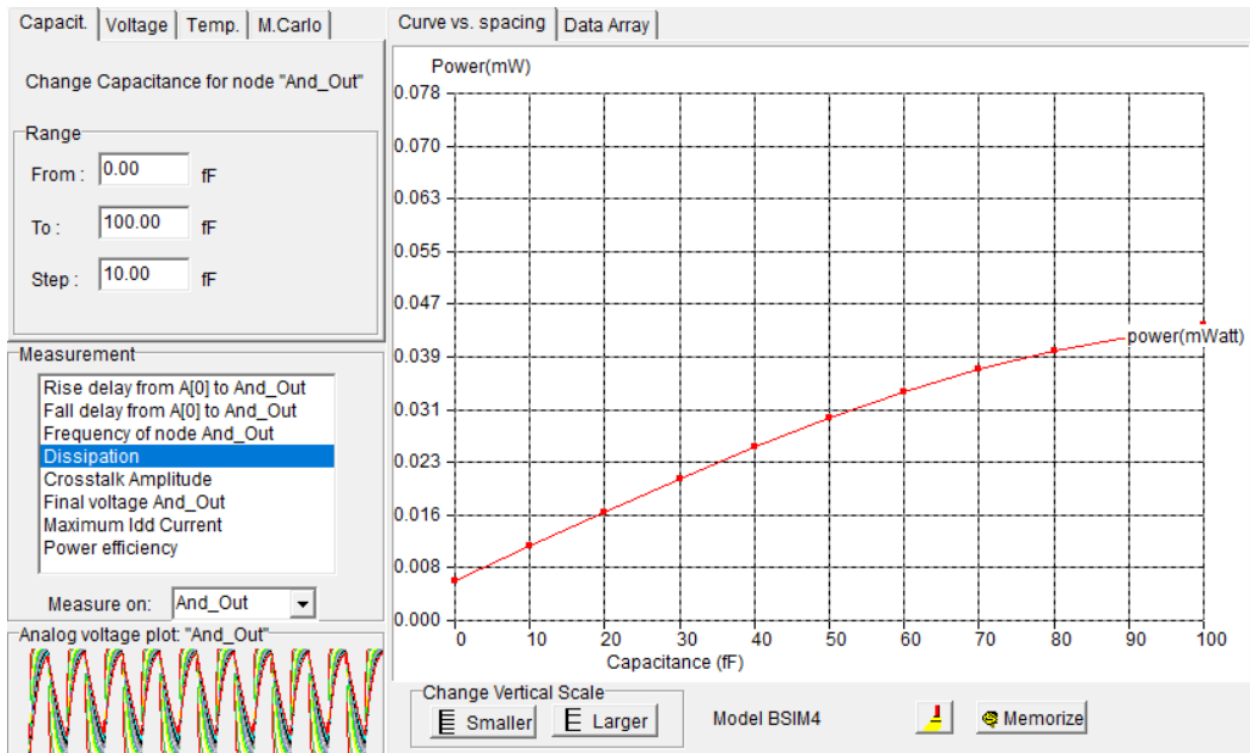
Προσομοιώσεις	Κατανάλωση δυναμικής ισχύος (μW)
1	5,853
2	5,871
3	5,898
4	5,929

Από τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι όσο αυξάνονται τα rise time και τα fall time κατά 0.01 παρατηρείται ότι η συνολική δυναμική ισχύς αυξάνεται. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι έχουμε ομαλή μετάβαση από high σε low και από low σε high, δηλαδή κάθε φορά θα έχουμε μεγαλύτερο διάστημα το γινόμενο $I \cdot V$. Ένας ακόμη λόγος που οφείλεται για αυτή τη μικρή αύξηση είναι γιατί κάθε φορά η ισχύ που παράγεται από το ρεύμα βραχυκύκλωσης, όταν τα nMOS και pMOS άγουν μερικώς, «προστίθεται» σε αυτούς του χρόνους μετάβασης με αποτέλεσμα να αυξάνει τα high low.

Ερώτηση 3:

Σε αυτό το ερώτημα θα μετρηθεί η κατανάλωση ισχύος για διάφορες τιμές του πυκνωτή κάνοντας μια «sweep analysis» στο Parametric Analysis του MICROWIND. Από τη θεωρία γνωρίζουμε ότι η κατανάλωση ισχύος σε ένα κύκλωμα οφείλεται στη δυναμική και στη στατική κατανάλωση. Όμως, σε αυτή την περίπτωση η στατική ισχύς δεν θα υπολογιστεί, επειδή τα ρεύματα διαρροής είναι αμελητέα και έτσι έχουν μικρή συνεισφορά στην κατανάλωση. Επιπλέον, η δυναμική κατανάλωση επηρεάζεται από την φόρτιση και την εκφόρτιση των πυκνωτών.

Το αποτέλεσμα αυτής της ανάλυσης είναι το ακόλουθο:

Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ότι όσο αυξάνεται η χωρητικότητα του πυκνωτή αυξάνεται και η αντίστοιχη κατανάλωση με γραμμικό τρόπο. Αυτό επαληθεύεται και από τον ακόλουθο τύπο :

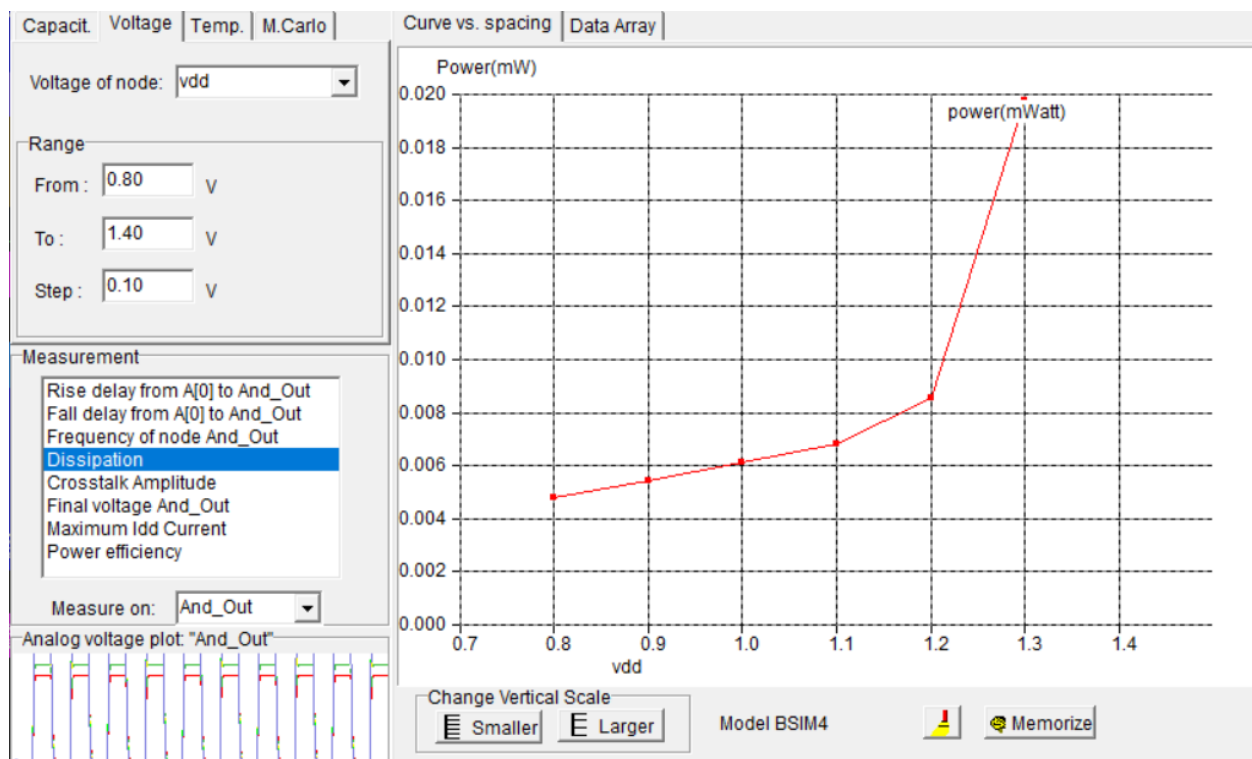
$$P_{\text{switching}} = \alpha \cdot C \cdot V_{DD}^2 \cdot f$$

Όπου

- $P_{\text{dynamic}} = P_{\text{switching}} + P_{\text{short-circuit}}$, με $P_{\text{short-circuit}}$ σταθερό και άρα αμελητέο για τη μελέτη
- V_{DD} : τάση τροφοδοσίας
- f : συχνότητα
- α : παράγοντας δραστηριότητας μεταγωγής
- C : συνολική χωρητικότητα κυκλώματος

Ερώτηση 4:

Σε αυτό το ερώτημα θα μετρηθεί η κατανάλωση ισχύος για διάφορες τιμές της τροφοδοσίας κάνοντας μια «sweep analysis» στο Parametric Analysis του MICROWIND. Το αποτέλεσμα αυτής της ανάλυσης είναι το ακόλουθο:

Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ότι καθώς αυξάνεται η τάση τροφοδοσίας V_{DD} αυξάνεται και η $P_{\text{switching}}$ ανάλογα με το V_{DD}^2 , κάτι που γίνεται περισσότερο εμφανές όσο αυξάνεται η τιμή της τάσης τροφοδοσίας.